

Kokemäen kaupunki
kokemaki@kokemaki.fi

Viite Lausuntopyyntö 22.5.2025

Aihe Kokemäki, Takajärven tuulivoimala, osayleiskaavan luonnos

Kokemäen kaupunki on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Takajärven tuulivoima-alueen osayleiskaavan luonnoksesta. Hankkeessa on tavoitteena rakentaa Takajärven alueelle enintään 11 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus tulisi olemaan enintään 300 metriä ja yksikköteho on 7–10 MW, jolloin hankkeen kokonaisteho olisi enintään 110 MW. Selostuksen mukaan sähkönsiirto voimaloilta sisäiselle sähköasemalle suunnittelualueen luoteisosassa pyrittäisiin toteuttamaan maakaapelein, jotka kaivettaisiin maahan noin metrin syvyyteen ja sijoitettaisiin pääsääntöisesti olemassa olevien teiden ja rakennettavien huoltoteiden yhteyteen. Liittyminen kantaverkkoon on tarkoitus toteuttaa 110 kV maakaapelilla tai ilmajohtolla Fingrid Oyj:n Harjavalta–Melo 110 kV -johtoon, joka kulkee Takajärven suunnittelualueen pohjoispuolitse. Osayleiskaavaluonnos perustuu laajimpaan YVA-menettelyssä tutkittuun hankevaihtoehtoon VE1, jossa kaava-alueelle sijoittuisi yhteensä 11 voimalaa.

Kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisematai rakennetun kulttuuriympäristön alueita. Kaava-alueen lähiympäristössä, koillispuolella sijaitsevat Kulkkilan kulttuurimaisema (etäisyys voimaloihin noin 1,5 km), joka on osoitettu maakunnallisesti merkittävänä rakennettuina kulttuuriympäristöinä (kh2), sekä Sääkskosken kylä (etäisyys voimaloihin noin 2,7 km). Suunnittelualueen kaakkois- ja lounaispuolella sijaitsee Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat, joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (etäisyys voimaloihin noin 2,6 km). Lounaispuolelle sijoittuu Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemavyöhyke (etäisyys voimaloihin noin 1,7 km).

Suunnittelualueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavoja.

Satakunnan Museo on lausunut YVA-arviointiohjelmasta 28.5.2024 sekä arkeologisen että rakennetun kulttuuriperinnön ja maiseman osalta.

Satakunnan Museon kannanotto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella toteutettiin syksyllä 2023 arkeologinen inventointi (Antti Bilund, Mikrolitti Oy 2023). Alueelta ei aikaisemmin tunnettu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa tunnistettiin aivan kaava-alueen pohjoisrajalla sijaitseva historiallinen rajamerkki, joka arvotettiin muinaisjäännökseksi (Ristikallio, tiedot ks.

<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000051754>).

Kaavaselostuksessa muinaisjäännöskohde on esitelty sekä kartalla että sanallisesti. Myös lähiympäristön muut kiinteät muinaisjäännökset on esitelty kartalla.

Kaavakartalle Ristikallion rajamerkki on kuitenkin merkitty kulttuuriperintökohteena merkinnällä **s-1**. Ristikallio on kolmen kylän ja entisten pitäjien välisenä mahdollisesti jo keskiaikaisena rajamerkinä kiinteä muinaisjäännös, kuten kaavaselostuksessa on todettu. Merkintä kaavakartalla tulee muuttaa kohdemerkinnäksi **sm** ja määräys tulee olla muotoa: *Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydyttävä Satakunnan Museon lausunto.*

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Osayleiskaavan luonnos pohjautuu YVA-ohjelman vaihtoehto 1:n, jossa alueelle suunnitellaan 11 tuulivoimalan kaava-alueita. Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman arvoalueita, mutta sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee niin valtakunnallisesti, kuin maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön, kuin maiseman alueitakin, joihin hankkeella tulisi olemaan vaikutusta kaukonäkyvässä. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisema, jonka etäisyys lähimmästä voimalasta on noin 2,0 km. Maisema-alue on laaja, yli 70 kilometriä pitkä kokonaisuus, joka ympäröi Takajärven hankealuetta länsi-etelä- ja itäsuunnassa. Kokemäenjokilaakson kulttuurimaiseman laajoilta avoimilta alueilta avautuu laajoja näkymäalueita hankealueen suuntaan.

Kaavaselostuksessa on tuotu hyvin esiin kaava-alueita ympäröivät arvoalueet 30 kilometrin säteellä. Myös havainnekuvat ja maisema-analyysi on toteutettu asianmukaisesti. Kulttuuriympäristöä ja maisemaa ajatellen hankealue sijainti on hyvin haastava ja havainnekuissa näkyy hyvin voimaloiden vaikutus

kaukonäkymässä. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (VAMA) osalta vaikutus erityisesti Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemaan on merkittävä. VAMA-alueiden arviointitekstin mukaan:

"Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemat kuvastavat satakuntalaista ja länsipirkanmaalaista maaseutumaisemaa, jossa asutus- ja elinkeinohistoria yhdistyvät maankohoamisrannikon luonnonhistoriaan. Alueen tärkeimpiä maisemallisia elementtejä ovat jokilaakson laajat peltoaukeat, mutkitteleva ja luonteeltaan vaihteleva jokiuoma, kulttuuriympäristön arvokohteet sekä kasvillisuudeltaan monipuoliset kosteikkoalueet. Maisema-alue muodostaa poikkeuksellisen laajan ja arvokkaan maisemakokonaisuuden, jota voi pitää koko satakuntalaisen maatalousmaiseman selkärankana."

Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnin osalta selostuksessa vaikutukset todettiin "enintään suureksi" maakunnallisesti/seudullisesti arvokkaat maisema- ja kulttuuriympäristöalueet ja -kohteet välivaikutusalueella 8-15 km, sekä asutus ja arvokkaat maisema- ja kulttuuriympäristöalueet ja -kohteet lähivaikutusalueella (<8km). Kaukovaikutusalueella vaikutus ympäristöön on arvioitu enintään kohtalaiseksi.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2:n (2019) suunnittelumääräyksen mukaan *"Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä."*

Satakunnan Museo esittää, että tuulivoimala-alueen vaikutusten lieventämiseksi tulisi harkita voimala-alueen pienentämistä, jotta alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot saataisiin turvattua.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja (sij.) Akuliina Aartolahti

Tutkija Sanna Kuusikari

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Johanna Rinne
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä